

Zespół roboczy ds. K-03

pytania i odpowiedzi

26.01.2021

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021: Dział 11.

Pytanie 11 a:

- Jak podać liczbę dni, w których biblioteka była nieczynna z powodu COVID-19 w dziale 11. W pytaniu GUS jest sformułowanie "nie dostępne dla czytelników (brak dostępu do półek, korzystania z czytelni itp.).
A co jeżeli zgodnie z przepisami / zaleceniami brak było dostępu do półek, ale biblioteka udostępniała swoje zbiory, wydając książki przy ladzie:
 - wcześniej zarezerwowane, zamówione
 - bibliotekarz donosił konkretne tytuły (bez wcześniejszego zamówienia)
 - część książek, audiobooków... (najczęściej czytane) leżą na przygotowanych regałach, dostępne dla czytelnika.

Stanowisko GUS:

Przede wszystkim należy skupić się na pierwszym kluczowym pytaniu, a mianowicie ile dni roboczych (łącznie z sobotą i/lub niedzielą - jeśli zazwyczaj stanowiły czas pracy biblioteki) placówka była zamknięta dla użytkowników/czytelników. Rozszerzenie tego pytania poprzez podanie przykładów (kwarantanna, dostęp do półek) było tylko sugestią, właściwego rozumienia pytania.

Odpowiadając już konkretnie na pytanie – jeśli biblioteka w jakikolwiek sposób obsługiwała użytkowników i była **otwarta** dla nich w ograniczonej co prawda formie, to wówczas należy w wymaganych wierszach podać 0.

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021: Dział 11.

Pytanie 11 b:

- Od maja biblioteka tylko obsługuje zwroty i wydaje zarezerwowane zbiory. Czytelnia cały czas jest zamknięta czy to znaczy że biblioteka przez cały miesiąc od maja do grudnia jest niedostępna (należy wykazać liczbę wszystkich dni roboczych w danym miesiącu)?

Stanowisko GUS:

To zależy w jakiej formie biblioteka obsługuje rezerwacje. Jeśli placówka jest zamknięta i wydaje się je w jakimś okienku i użytkownik w ogóle nie ma prawa wejść na teren biblioteki) to należy ją uznać jako zamkniętą. W sprawozdaniu należy wykazać liczbę dni roboczych biblioteki, czyli jej regulaminowe dni otwarcia placówki dla użytkowników przed epidemią.

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021: Dział 11.

Uwaga 11 c

- Dyrektorzy martwią się, jak będzie oceniona ich praca, jeśli w pkt. 1 wykażą dużą ilość dni, w których biblioteka ograniczyła dostęp do swoich pomieszczeń (mogą to być nieprzerwanie całe miesiące, aż do dziś). Jest dużo bibliotek, które to tej pory mają zamknięte czytelnie, ale wypożyczalnie działają. Mniejsze biblioteki ciągle wypożyczają książki zza szyby przy samym wejściu. Jednak pracują, są dostępne dla czytelników - a taka forma pracy jest często bardziej wymagająca, niż przy wolnym dostępie do księgozbioru.

Stanowisko GUS:

Pytanie ma na celu pokazanie ile bibliotek zostało otwartych dla użytkowników, a nie wykazywanie pracy i zaangażowania bibliotekarza. Proszę mieć na uwadze, że podajemy tam wszystkie dni zamknięcia z powodu COVID (zarówno kwarantanny pracowników, obowiązkowych lockdownów i niedostępności placówki dla użytkowników). Obawa bibliotekarzy jest bezzasadna w tym względzie, tym bardziej, że w pytaniu 2 można wykazać inne zdalne formy pracy biblioteki.

Podsumowując :

Biblioteka **OTWARTA/CZYNNA** oznacza okres, w którym czytelnik miał wolny dostęp do półek; - **to normalne działanie placówki przed pandemią COVID i tutaj nie powinno być żadnych wątpliwości**

Biblioteka **ZAMKNIĘTA/NIECZYNNA** oznacza te wszystkie dni, w których:

- wolnego dostępu do półek nie było,
- była zamknięta decyzją Rady Ministrów,
- kwarantanna pracowników,
- **prowadzono jakąkolwiek, inną niż zwyczajową formę wypożyczeń, ale czytelnik nie miał dostępu do półek!** Np. wypożyczenia i zwroty w wyznaczonych punktach poza pomieszczeniami biblioteki (hol, stolik przed drzwiami, przez okno itp.), rezerwacje na telefon i odbiór/zwroty w pomieszczeniach biblioteki.

Stanowisko GUS:

Pytanie 11 dotyczy OTWARCIA biblioteki dla użytkowników. Jeśli wspomniane wypożyczenia odbywają się w inny (niestandardowy) sposób (przez okno, odbiór w wyznaczonych punktach, holu itp.) to trudno tutaj mówić o otwarciu biblioteki).

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021: Dział 11 pyt 2.

Uwaga 11 d

- W pkt. 2 pada pytanie, czy biblioteki były w stanie kontynuować dostarczanie czytelnikom swoich usług i w jakiej formie. Ale szczegółowe pytanie dotyczą już jedynie formy zdalnej, on-line. Nie wyczerpuje to możliwości.

Stanowisko GUS:

W pytaniu 2 jest możliwość wskazania, że biblioteka realizuje zadania w inny sposób i tam można określić jakie to były zadania.

Inne rozwiązania wprowadzone przez bibliotekę w czasie trwania
Covid-19

jakie? (np.-organizacja on-line szkoleń, konkursów, przedstawień
teatralnych, spotkań z autorami itp.)

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021 Dział 2

Pytanie 2a:

- Jak mam podać informację o placówce, która znajduje się na terenie szpitala (Filia biblioteki miejskiej) i została zamknięta wraz z zakazem odwiedzin w szpitalu. Przez większą część roku była zamknięta. Czytelnicy mogli oddawać wypożyczone tam książki w Bibliotece Głównej.

Biblioteka jest zamknięta (nieczynna), jednak nie zwalnia to z obowiązku wypełnienia pozostałych pytań.

Pytanie 2b:

- Jeżeli biblioteka do marca 2020 funkcjonowała normalnie to w Dziale 2 Infrastruktura. 1. Działalność biblioteki zaznacza opcję czynna wypełniając podpunkty od A do E wg godzin pracy w tym okresie?
- Wypełnia czynna (bo nie została zamknięta, pracownicy nadal pracują) ale należy podać liczbę dni otwarcia nie regulaminowa (przed covid) a faktyczną. W objaśnieniach pisze:
- Należy podać liczbę dni otwarcia biblioteki dla użytkowników w ciągu „zwykłego” tygodnia (w przeważającej liczbie tygodni w roku).
- Dla biblioteki pracującej od poniedziałku do piątku „zwykły” tydzień to 5 dni roboczych; dla biblioteki, która pracuje także co najmniej w dwie soboty (i/lub niedziele) w ciągu miesiąca, „zwykły” tydzień to 6 (lub 7) dni roboczych.

Pytanie 2c:

- W Dziale 2. Infrastruktura wpisujemy liczbę godzin otwarcia i/lub czynne w soboty biorąc pod uwagę większość roku. Zatem, jeśli z powodu Covid biblioteka przez większość sobót w roku sprawozdawczym była nieczynna, zaznaczamy, że w soboty nieczynna. Natomiast w Dziale 11. Wpływ Covid na prowadzenie działalności, ujmujemy standardowo czynne soboty do liczby dni nieczynnych w poszczególnych miesiącach, czy - biorąc pod uwagę informację z Działu 2. - sobót już nie wliczamy?

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021 Dział 2

Pytanie 2a:

- Jak mam podać informację o placówce, która znajduje się na terenie szpitala (Filia biblioteki miejskiej) i została zamknięta wraz z zakazem odwiedzin w szpitalu. Przez większą część roku była zamknięta. Czytelnicy mogli oddawać wypożyczone tam książki w Bibliotece Głównej.

Stanowisko GUS:

Biblioteka jest zamknięta (nieczynna), jednak nie zwalnia to z obowiązku wypełnienia pozostałych pytań.

Pytanie 2b:

- Jeżeli biblioteka do marca 2020 funkcjonowała normalnie to w Dziale 2 Infrastruktura. 1. Działalność biblioteki zaznacza opcję czynna wypełniając podpunkty od A do E wg godzin pracy w tym okresie?

Wypełnia czynna (bo nie została zamknięta, pracownicy nadal pracują) ale należy podać liczbę dni otwarcia nie regulaminową (przed covid) a faktyczną. W objaśnieniach na końcu jest wyjaśnione:

Należy podać liczbę dni otwarcia biblioteki dla użytkowników w ciągu „zwykłego” tygodnia (w przeważającej liczbie tygodni w roku). Dla biblioteki pracującej od poniedziałku do piątku „zwykły” tydzień to 5 dni roboczych; dla biblioteki, która pracuje także co najmniej w dwie soboty (i/lub niedziele) w ciągu miesiąca, „zwykły” tydzień to 6 (lub 7) dni roboczych.

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021 Dział 2

Pytanie 2c:

- W Dziale 2. Infrastruktura wpisujemy liczbę godzin otwarcia i/lub czynne w soboty biorąc pod uwagę większość roku. Zatem, jeśli z powodu Covid biblioteka przez większość sobót w roku sprawozdawczym była nieczynna, zaznaczamy, że w soboty nieczynna. Natomiast w Dziale 11. Wpływ Covid na prowadzenie działalności, ujmujemy standardowo czynne soboty do liczby dni nieczynnych w poszczególnych miesiącach, czy - biorąc pod uwagę informację z Działu 2. - sobót już nie wliczamy?

Stanowisko GUS:

W dziale 2 podajemy stan faktyczny w przeważającej liczbie dni w roku. Jeśli biblioteka otwarta była w soboty lub niedziele ale teraz w przeważającej liczbie dni jest zamknięta. To należy wpisać w dziale 2 NIECZYNA w sobotę lub niedzielę.

Dział 11 należy jednak traktować i liczyć jak zwyczajowo (regulaminowo) była otwarta, zatem tutaj należy liczyć wszystkie swoje dni robocze przez COVID.

Wątpliwości w formularzu K-03 na 2021 Dział 3

Uwaga 3a:

- Informacja w tabeli dotyczy pracowników działalności podstawowej. Ale pierwsze zdanie opisu rubryki 1 brzmi: "należy wykazać wszystkie osoby zatrudnione w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od zajmowanego stanowiska". Obawiam się, że bardzo wprowadzi to w błąd część z dyrektorów bibliotek publicznych. Wypełniając potem Tabelę 5 do Sprawozdania na pewno będziemy dyskutować z dyrektorami na temat wykazanych tam księgowych itp.

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020o Dział 4

Pytanie 4a:

- Biblioteka prenumerowała przez pół roku 17 czasopism drukowanych, w drugim półroczu zostało tylko 3 tytuły. **Jaką liczbę tytułów czasopism bieżących wpisać w Dziale 4. Zbiory biblioteczne?**

Stanowisko GUS:

Należy wpisać 3 tytuły

Pytanie 4b:

- „Od lat współpracujemy ze Stowarzyszeniem LARIX . Na serwerze posiadamy 2 513 cyfrowych książek mówionych w zakodowanym formacie mp3 (wcześniej były to tradycyjne audiobooki na nośnikach). Nie zostały one wpisane do inwentarza, nie został taki utworzony. Czy umieść je w tym roku w sprawozdaniu? W 2020 udostępniliśmy 387 audiobooków”.

Pytanie do DIMów:

W którym miejscu K-03 (tabela, wiersz, kolumna) biblioteki współpracujące z LARIX na terenie Waszego województwa wpisują w 2020 audiobooki udostępniane w formacie mp3?

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 6

Pytanie 6.1.

- Zgodnie z objaśnieniem w „Dział 6 POZYCJA 1 W wierszu 2 – należy podać liczbę czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających), tj. użytkowników zarejestrowanych, którzy **wypożyczyli na zewnątrz** co najmniej jedną **pozycję** w okresie sprawozdawczym”
- Czy „pozycja” to tylko książka (tak jak od zawsze przyjmujemy) czy jednak każda pozycja, czyli też film, gra itp.? System Sowa liczy jako „czytelników” nawet te osoby, które przez cały rok wypożyczały tylko zbiory specjalne, zgodnie z określeniem „co najmniej jedną pozycję”. Czy pozycja musi być na nośniku fizycznym? **Co z czytelnikami samych ebooków?**

Stanowisko GUS:

Pozycja o nie tylko książka. Może to być audiobook. Chodzi tylko o sformułowanie na zewnątrz. Dział 6 dotyczy na ten moment tradycyjnych czytelników.

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 6

Uwaga 6.2.

- Jako "czytelnika" nie można zakwalifikować osób korzystających wyłącznie z czytelni lub e-booków - biblioteki publiczne nie mają możliwości podawania **innej liczby dla użytkowników i innej dla czytelników**, np. w przypadku MBP w „pewnym dużym mieście” różnica wynosi do 5 000 osób. Są to zwykle osoby korzystające z czytelni lub wyłącznie z kodów do e-booków.

Stanowisko GUS

Użytkownicy zarejestrowani – należy podać liczbę użytkowników zarejestrowanych w bibliotece, to jest osób, które posiadają aktywne konto i ważną kartę biblioteczną w danym roku sprawozdawczym.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – należy podać liczbę czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających), tj. użytkowników zarejestrowanych, którzy wypożyczyli na zewnątrz co najmniej jedną pozycję.

Zatem użytkownikiem jest każdy kto korzysta z czytelni, wypożycza na zewnątrz, korzysta z sali komputerowej itp. **ALE warunkiem jest posiadanie konta lub karty bibliotecznej.** Czytelnikiem jest natomiast osoba, która wypożycza na zewnątrz jakąś pozycję (książka, zbiór specjalny itp).

Jeśli biblioteka do korzystania z czytelni nie wymaga karty to wówczas podajemy to w statystyce odwiedzin. **Na ten moment dopóki nie zmieni się nic w formularzu GUS musimy trzymać się metodologii.**

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 7

Uwaga 7.1:

- - podstawą do ogłaszania wyników biblioteki gminnej za rok działalności (w prasie, dla organizatora,...) jest formularz K03: działy 6 i 7. Biblioteki nie radzą sobie z interpretacją danych w dziale 7.2, dlatego oczekują, że w dziale 7 zostanie połączone wypożyczanie tradycyjne książek (7.1) z wykorzystaniem e-booków (liczbą otwartych dokumentów 7.2)

Stanowisko GUS: Do dyskusji w ramach prac nad formularzem K-03

(I.Koryś):

Rozmawialiśmy o tym w trakcie dzisiejszego spotkania – na łącznie zliczanie i raportowanie wypożyczeń i udostępnień zbiorów w formie tradycyjnej/materialnej oraz w formie elektronicznej/bez materialnego nośnika jest w tej chwili jeszcze za wcześnie – w dużej mierze z powodów techniczno-informatycznych oraz teoretyczno-klasyfikacyjnych. Zgadza się jednak, że jest to coraz ważniejszy segment działania bibliotek i świadczonych przez nie usług, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w sposobie raportowania – jako uzupełnienie tradycyjnych form wypożyczeń.

Przy okazji zwracam uwagę, że tym, co obecnie sprawia najwięcej problemów, jest kwestia **materialności lub niematerialności nośnika**. Książka „papierowa” jest materialna i łatwo jest śledzić, kiedy „stoi na półce i czeka na wypożyczenie” a kiedy tę półkę opuszcza i wędruje na biurko w czytelniku (udostępnienia na miejscu) lub do domu czytelnika (wypożyczenia na zewnątrz). Podobnie jest z audiobookiem na płycie CD. Brakuje nam odpowiednich narzędzi i procedur aby w ten sam sposób „śledzić” i zliczać materiały biblioteczne udostępniane/wypożyczane czytelnikom bez materialnego nośnika – np. w formie plików otwieranych z platform zdalnego dostępu lub podobnych zbiorów. Stąd problem z ich rzetelnym zliczaniem oraz zsumowaniem zbiorów materialnych i elektronicznych bez nośników.

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 7.2

Komentarz BN (I.Koryś):

Oto propozycja jednolitego raportowania statystyk z panelu bibliotekarza

Legimi w formularzu K-03

Wyszczególnienie		Ogółem
0		1
Liczba sesji	1	Liczba wypożyczeń z Legimi
Liczba pobranych dokumentów	2	Liczba otwarć z Legimi
Liczba wyświetleń publikacji z własnej biblioteki cyfrowej	3	

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 9

Pytanie 9.1

- w Dziale 9. *Inne formy działalności biblioteki* w liczbie uczestników sumujemy uczestników wydarzeń zorganizowanych w pomieszczeniach biblioteki oraz imprez wirtualnych, czy uczestników imprez online w ogóle nie bierzemy pod uwagę?

Stanowisko GUS:

- Bierzemy, tabela wskazuje wyraźnie „w tym”. Należy pamiętać, żeby nie podawać odwiedzin na nagranych i wrzuconych na YouTube i Facebooka filmików.

Komentarz BN (I.Koryś) W rozmowie telefonicznej GUS potwierdził, że „impreza wirtualna” oraz „impreza online” to synonimy i nie ma między nimi różnic definicyjnych.

Imprezy organizowane przez bibliotekę dla użytkowników	04	
w tym imprezy wirtualne	05	

Wątpliwości w formularzu K-03 za 2020 Dział 9

- **Pytanie 9.2**

Prosimy o sprecyzowanie definicji imprez wirtualnych:

- **czy musi zachodzić interakcja** między np. pisarzem a uczestnikiem wirtualnym?

Stanowisko GUS: To zależy jak ten czat z pisarzem wygląda

- czy może być to nagranie całego spotkania udostępnione np. na kanale YouTube? (Otrzymujemy wiele telefonów od bibliotek - bibliotekarze uważają, że wszystko co publikują w mediach społecznościowych jest imprezą wirtualną, nawet relacje zdjęciowe z imprez czy nagrane fragmenty spotkania).

Stanowisko GUS: Nie, gdyż wówczas podajecie Państwo statystykę odwiedzin a nie uczestników wydarzenia wirtualnego

- **Co z uczestnikami imprez wirtualnych** - czy wykazujemy ich w wierszu 04, jeśli tak to w jaki sposób ich liczymy (np. wyświetlenia)?

Stanowisko GUS: Jeśli wydarzenie jest zorganizowane zgodnie ze wskazówkami GUS o wówczas jesteście Państwo podać tę statystykę.

- **Pytanie 9.3**

W ogólnych uwagach jest informacja, że "należy uwzględnić także te (działania), realizowane w formie on-line". Czy dotyczy to każdego wiersza w tabeli, czy jedynie wiersza 05?

Stanowisko GUS: Wszędzie tam gdzie istnieje zasadność ich zastosowania

Sprawozdanie do MKDNiS za 2020:

- 1. W tabeli I i III znajdują się błędy w numeracji kolumn, za które przepraszam oraz nieaktualny przypis do kolumn, które zostały w ostatniej chwili usunięte (aby zmniejszyć czaso- i pracochłonność zebrania danych i przygotowania tabel po Państwa stronie).**
 - Numeracja kolumn jest mniej istotna, za to **bardzo ważna jest ich kolejność oraz zachowanie niezmienionej struktury tabeli.**
 - W sprawozdaniu za 2019, w tabeli I jedna z bibliotek samodzielnie dołączyła dodatkową kolumnę („liczba rowerów” jako uzupełnienie informacji o wrzutniach, książkomatach i bibliobusach). Kolumna była pusta więc zysk poznawczy żaden, sarkazm mało skuteczny, za to dodatkowe problemy z integracją danych dla tego województwa z resztą kraju – rzeczywiście dotkliwe.

Sprawozdanie do MKDNiS za 2020:

2. Co mamy rozumieć pod pojęciem Mediatek - co określa tę działalność (np. czy mogą mieć tylko zbiory filmów i audiobooków bez dodatkowych komputerów i oprogramowania?)

Zbieramy listę adresową „bibliotek medialnych” po to, aby przygotować i przeprowadzić pogłębione badanie dotyczące zarówno ich wyposażenia i struktury zbiorów (o której w istocie niewiele wiemy) ale również efektywności tej formy w przyciąganiu czytelników i użytkowników. Od 2004 r., kiedy w Polsce otwarto pierwsze „mediateki” wiele się zmieniło – zarówno po stronie bibliotek (niekoniecznie medialnych) jak i oczekiwań oraz potrzeb ich użytkowników.

Jeśli jakieś biblioteki funkcjonują jako „biblioteki medialne” i jest to zgodne z ich profilem działalności i polityką gromadzenia zbiorów oraz intencją tej placówki aby taką rolę pełnić, proszę o umieszczenie danych adresowych takiej biblioteki w tabeli X.

Jeśli określanie bibliotek mianemteki bywa w niektórych przypadkach jedynie zabiegiem semantyczno-marketingowym, który ma zaintrygować i przyciągnąć do biblioteki nowych użytkowników, to też jest to OK. Zweryfikujmy to na poziomie województw i całego kraju przez sporządzenie listy takichtek i sprawdźmy w późniejszym badaniu, na ile jest to zabieg skuteczny.

Sprawozdanie do MKDNiS za 2020:

3. Jak szczegółowo opisywać ograniczenia w dostępie do zbiorów i zamknięcia bibliotek?

Proszę o przegląd i omówienie typów ograniczeń ze wskazaniem tych, które były stosowane najczęściej, w największej liczbie bibliotek w danym województwie oraz które były najbardziej „brzemienne w konsekwencje” – np. likwidacja filii, o której pisaliście Państwo w czacie do spotkania.

Proponuję, aby traktować sprawozdanie WBP jako możliwość utrwalenia tych istotnych informacji i faktów dotyczących wpływu COVID na funkcjonowanie bibliotek, które wykraczają poza wąski zakres danych zbieranych w dziale 11 z K-03. Dane zebrane przez GUS wykażą, w jaki sposób COVID wpłynął na dostępność bibliotek, ale nie opiszą związanych z tym problemów ani wyzwań z którymi trzeba było się zmierzyć i sposobów w jakie biblioteki sobie z tymi wyzwaniami poradziły (lub nie); nie zidentyfikują grup czytelników, które w wyniku COVID „odpłynęły” z bibliotek oraz tych, które w nich „zostały”; itp. Pandemia o tym zasięgu to doświadczenie pokoleniowe, które jednak z czasem spowszechnieje. Dlatego warto „na świeżo” utrwalić jak najwięcej związanych z tym faktów, doświadczeń i refleksji.

Na poziomie ogólnopolskim łatwiej jest zestawiać, analizować i uogólniać sprawozdania wnikliwe i szczegółowe niż zdawkowe i pobieżne. Decyzję zakresie i szczegółowości tego punktu w sprawozdaniu pozostawiam jednak Państwu.

Sprawozdanie do MKDNiS za 2020:

4. W którą kolumnę wpisać zwrot kosztów ZUS, które otrzymywały biblioteki w związku z "Tarczą antykryzysową"?

Problem Tarczy Antykryzysowej to problem finansowy i powinny go rozstrzygać działy finansowe poszczególnych bibliotek. Biblioteki, jak wszystkie instytucje, robiły finansowe podsumowanie roku i musiały przyjąć jakieś rozwiązanie zgodne z zasadami księgowości i finansów publicznych.

Jedno z takich rozwiązań: *Zwrot poniesionych kosztów składek ZUSu potraktowałem nie jako dodatkowy przychód, tylko poprzez storno (odjęcie) pomniejszyłem koszty - bezpośrednio na liście płac, której rozliczenie dotyczyło. Inaczej przedstawia się sprawa dofinansowania do wynagrodzeń z Urzędu i Pracy. W takim przypadku kwotę otrzymania dofinansowania zaksięgowałem w pozostałe przychody operacyjne.*